

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 6 frt. —
Fél évre 3 „ —
Negyed évre . . 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

KEZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. NOVEMBER 15.

46. SZÁM.

Nem merek rád nézni folyton . . .

Nem merek rád nézni folyton;
Azt hiszem, csak álom ez! —
Azt hiszem, hogy holnap e nagy
Boldogságnak vége lesz.

Oh, hisz eddig mennyi kétség
Volt szívemben, annyi bú!
Nem esoda, hogy első édes
Óráim félig szomorú.

Eddig én a szerelemnek
Csak fájalmát ismerém;
Oly szépen, mint most szemedből,
Nem mosolygott még felém.

Nem merek rád nézni folyton;
Azt hiszem csak, álom ez! . . .
Álom, mely a sirig eltart,
Akkor aztán vége lesz.

Rudnyánszky Gyula.

A divathölgy.

— Épületes történet. —

Közli Hang Ferencz.

(Folytatás.)

E lakásban találjuk Bertát az említett álarczosbál után, néhány nap múlva egyesegyedül. Lehet-e csudálni, hogy néhány nap múlva már unatkozott?

Pártfogója Lengei ur az első napokban rendesen meglátogatta, néha naponkint kétszer is, később estenkint. Ilyenkor együtt mentek egyik vagy másik színházba, többnyire az akkor még létezett Erzsébet-térj német színházba, miután Berta nem akart már érteni s beszélni magyarul; színház után esteli, esteli után rövidebb, vagy hosszabb együttlét, majd elválás következett: fájdalmas-e vagy nem, nem tudjuk.

Berta eközben egészen megváltozott: új öltöneyeit és ékszereit már megszokottság s némi előkelőséggel vi-

selte; — többé nem a vizivárosi kávéleány volt, hanem a pesti váciutcza kaczér hölgy, a feltűnés egyik kiváló tárgya. A nők, — egyik jeles francia író szerint — mindenben hamarabb tökélyesbülnek, mint a férfiak, sokszor saját hátrányukra oly dolgokban is, melyeknél az előbbi állapotban maradás rájuk nézve előnyösebb volna.

A gőzmalomtulajdonos naponkint látja Bertát, azonban nem hiszi, hogy szerelem köti őt hozzá s ha az volna, sem szenvedélyes, de talán a leány mégis szereti őt, miután előtte már eként nyilatkozott.

Berta csaknem az egész napot egyedül tölté, kezdetben dologtalanul, az akkor létezett Lauffer testvérek egyetlen kölesönkönyvtárából olvasva valamely érdekesítő avagy érzékeny tartalmú regényt; míg nem ezt megunva, dolgozni kezdett.

Varróasztal elé ült, kezében varró- vagy himzőtüvel és munkája fölé hajolva elmélkedett a világ folyásáról.

Az elmélkedés nem sieteti a munkát, az unalom pedig a legjobb eszköz arra, hogy az ember különféle fölfedezést tegyen.

A zöjldkertutczai három emeletes ház rendes lakóin kívül egy művészfestőt, egy zongoramestert, számos orvosnővendéket és még számosabb jogászt is befogadott, kiknek legnagyobb része udvari szobában lakván, Berta lakásának udvarfelőli ablaka élénk figyelmük tárgya lön.

A szép leány előtt is feltűnt, hogy szépsége észrevétetett, hogy a ház egész fiatalsága által szemüvegeztetett, hogy valamennyiök által az udvarlás, hódolás s hogy úgy mondjuk a megszerettetés tárgyául kitűzetett.

Egy egyedül álló fiatal leány, körülvetve ilyen mindenre vállalkozó nemes ifjuság által, vajjon hidegen s érzéketlenül maradhatott-e az ellene intézett mindennemű szembeis szívbeli megtámadások iránt? . . . Aligha. Vajjon képes volt-e megakadályozni azt, hogy egyik vagy másik seladon; vele az udvari erkélyen vagy a lépcsőzeten találkozáván, ne mondja:

— Jó napot, jó estét, avagy jó éjt kisasszony?
Később pedig:

— Hogy van kisasszony, mivel foglalkozik, miért van oly egyedül sat.?

Majd fokont bizalmasabban:

— Lehetek szerencsés kisasszonyt meglátogatni, elkísérni sat. sat.

Az ismeretségek többnyire ilyféle üdvözetek és megjegyzések közt kezdődnek, itt sem lehetett másként.

Az idő mult; Lengei még mindig Berta hivatalos kedvese volt, midőn már mások is voltak, kikről azonban épen nem mondhatjuk, hogy hivatalnok lettek volna.

Azonban a sok udvarló közt, a kőncz csak egyetlen levén, nem lehet csudálni, hogy azon csakhamar összeveszték és pedig elsőb a festőművész a zongoraművészszel, jogász az orvosnövendékkal s így tovább.

Vajjon Berta e vetélytársi és szerelmi küzködés közt ki mellé állott?

Mint egy jól számító diplomata, az erősebb mellé. Így a vetélykedés és szerelem küzdterén egy jogász, tehát Themis követője lőn a győztes, anélkül, hogy az igazság mérlegét a kezébe vette volna: mert ha kezébe veszi, annak egyik része bizonyosan lejjebb szálland. Vajjon ki nyomott volna többet a latban? — A gőzmalomtulajdonos sulyos lisztes zsákjaival, vagy a jogász pezsgős élettéljes ifjúságával?... Ki tudná, miután Berta sem tudta: mert hiszen ha tudta, bizonyosan választott volna is a kettő közül: azonban nem választott.

Talán mindkettő fölött akart uralkodni, mire meglehetettek fontos okai, melyeket könnyen gyaníthatunk.

A jogász eszélyes volt s mindkét művész, ugy a többi jogász es orvosnövendék fölött győzedelmeskedve, Berta kisasszonynak meghitt barátja s kizárólagos kedvence lőn. Természetesen egyen kívül.

Napok, hetek, hónapok multak, a nélkül, hogy egy évet képeztek volna. A zöldkertutczai háztartás nagyobb összegeket száz, sőt ezer forintokat is fölemészített, miután abban nemesak egy urnő, hanem már egy ur is uralkodott.

Lengei értéke, üzleti nyelven szólva, leszállt, nem kerestetven olcsó lett, míg ellenben Berta kisasszony a nagy kereslet folytán emelkedett. A kínálat és keresletől függvén mindennek értéke, a jogász, ki mitsém kínált, csak keresett, gazdagodott szerelem s jólétben.

Ily körülmények közt nem csuda, hogy a gőzmalomtulajdonos ujjain számítván, s végre homlokára ütven, azon meggyőződésre jutott, hogy szép leány és gőzmalom közt óriási különbség van.

Berta udvarszobái ablakából épen az átellenben levő kapuhoz s lépcsőföljáráthoz lehetett látni. Midőn a régi — s magát jugosultnak vélő imádó lábát a lépcsők elsőjére tette, az újabb — s magát szintén jugosultnak vélő imádó és szerencsésebb széptevő is kilíneset fogott és ugyanazon lépcsőzeten lefelé indulván, szembejött azzal, ki előtt macskaként leszedte a tejfölt.

A két udvarló közt azon nevezetes különbség volt, hogy egyik mindent tudott, míg a másik semmit, legfőlebb azt, hogy mint fogytak el nagysokaságu bankjegyei. Vajjon a kettő közül melyik volt boldogabb s szerencsésebb? Ki mindent tudott, vagy ki csak blindre játszott?...

Azonban addig jár a korszó...

Szerelem, titkos élvezetek és mások jogainak rövidítése, mindennapi dolgok a világon; az ebbeli kívánságok kielégítésénél bizonyos telhetetlenség vezérli a cselekvőket, vagyis a példabeszéd szerént, kinek a kis ujj nyujtatik, az egész kezét kívánja.

(Vége köv.)

A nők a műveltség- és jogtörténetben

(Folytatás.)

És hogy ezt a hetárok tették, különösnek fog fölteni. De nem kell feledni, hogy a házasság antik fel fogás szerint nem annyira szent, mint inkább szükséges dolog volt és hogy a görögök összeegyezhetlennek tartották a nyilvános szereplést a családi dolgokkal és gyermekek nevelésével. A férjegész élete külső tevékenységben folyt le, eljárt a vásárra, a nyilvános gyűlésekre és a bölcsök csarnokába, harcztjátékokba; a nő azalatt otthon végezte dolgát. Ezért a nők tüzelő, lelkesítő, izgató hatását a csendes házas körök nőétől el kell különíteni.

Egészen más állást foglaltak el a római nők.

III.

A római istenek a görög istenségekből egyes nevek megváltoztatása által származtak, s így társadalmukban a nők ugyanazon állást foglalják el, mint az olympi istennők, és bár az első római nők a sabinoktól raboltattak és így rabszolgai viszonyidra lehetne következtetni, a nők mégis mint társak egészen szabadok és igen befolyásosak voltak s így ellentétei a görög nőknek.

Rómában a nők nem voltak elzárva, hanem férjeikkel nyilvánosan megjelentek vendégségekben, nyilvános ünnepélyeken és áldozatoknál. Meg a legelőkelőbb nők is csupán szolgálk által kísértettek s a legnagyobb tisztelet tárgyai voltak. E szabadságukat csupán azon felvett szokás korlátolta, hogy ugy, mint nálunk, lármás kevert társasági helyeken nem voltak láthatók. De nemesak a családban szerepeltek a római nők, hanem a nyilvános életben is igen nagy volt befolyásuk. Már az első római nők a harezoló rómaiak és sabinok közt békét eszközöltek. A bölcs Numa király Egeria nejétől tanácsokat fogadott el; — Coriolán anyja a város ellen harezoló fia elé megy és őt visszatérésre bírja és bár tudja, hogy a volskok, kiket Róma ellen vezetett, életét veszik, még sem mer az anyai tekintély ellen cselekedni. Clólia, ki Porsenna királynak volt foglyul adva, keresztül uszsa a Tiberist s daczára az ellenség nyilainak megmenekül, mely tette annyira meghatja a királyt, hogy midőn a rómaiak,

szavukat tartva Clóliát visszaszolgáltatták őt és minden rabnót szabadon bocsát, sőt még egy gazdagon felkantározott lóval is megajándékozza. A hálás római nép, elismerésül a „Via sacra-n” szobrot állított tiszteletére, mely őt ama lovon ülve ábrázolja; Clólia eme emlékszobra, amint Seneca és Plutarch közlik, még későbbi időkben is fennállott. Róma meghódításakor a tanács elismerést szavazott a nőknek hősi elszántságukért.

A rómaiak vallásában a nők igen nagy, sőt mondhatni a legnagyobb állást foglalják el; a római cultus a nőt nem mint anyát, hanem mint szüzet emeli e magas hivatalra. Míg a görögöknél a nők a vallás védőjül csupán a delphi orákulum Pythiája által emeltettek, Rómában azt találjuk, hogy a legmagasabb, Jupiter felett álló Vesta istennő tiszteletét tiszta szüzi kezekre bízta. Vesta nővére volt Jupiternek, ki midőn Apolló és Neptun érte vetélkedtek s így a nap és tenger istenei féltékeny küzdelmük által a világot nyugtalanságba és vészbe döntötték volna, Vesta egyiké sem akart lenni s örök szüzességet fogadott. Reá, a szeplőtlen szüze, ki felett még Jupiter sem birt hatalommal, bízta a rómaiak az örök tűz őrzését, mely a haza oltárán égett s mintegy azt jelképezte, hogy a tűzhely körül, minden polgár a közös család tagja. A monda szerint Aeneas a szent tűzhelyet Trojából Lavinia-ba vitte, honnan fia Askanius Albalongába és Numa király végre Rómába hozta. A Numa által épített és a szenttűz őrzésére szánt templom a palatini domb lábánál feküdt. Kivülről gömbölyű volt, mint a föld, melyet jelképezett, — mert már akkor a világ urainak tekintették magukat a rómaiak — belül azonban a római lakok mintájára volt építve, Férfinak, halálbüntetés terhe alatt, tilos volt belépni a szent helyre. A Vesta szüzek, mint a haza oltárán égő tűz védői — melynek kialudni nem volt szabad s ha kialudt, (puha szárított fa dörzsölése és gyújtó lencsék által gyújtott meg) nyilvános gyászt viseltek s az üzlet megszűnt — mindenütt a legnagyobb tisztelet és kitüntetésben részesültek. Személyük szent és sérthetetlen volt: jelenlétük minden erőszakoskodást, kinzást megszüntetett sőt még a halálraitélnak is kegyele madatott, ha utolsó útjában közvetlen egy Vesta szüzzel találkozott. Keresztül kocsizhatták a várost, színházakban nyilvánosan jelenhettek kijelölt helyeiken. Ha kimentek, egy licior meg lépkedett előttük és maga a consul is, ha találkozott velük, kitért és a fasces-t (a büntetési jog jelképét) lebocsátá. Sérthetlenségüknél fogva náluk tettek le végrendeleteket és más okiratokat. Öltönyük fehér volt veressel szegélyezve, mint az államférfiak tógája; fejükön homlokkötő, mint a papoknak és lelogó fátyol, mely nem az arcot takarta, mert nem éltek zárdai életet s minden ünnepélyen megjelentek. A legrégebbi időkben a királynő, későbbben a pontifex maximus által választattak. Feltétel patriciusi születés és hibátlan testalkat volt. Az istennő szolgálatába 6—10 éves korukban léptek és 30 évig szolgáltak. A harmincz év letelte után kiléphettek, sőt férjhez is mehettek,

ami azonban méltatlan dolognak tekintetett. Törvény nem tiltotta a férjhezmenetelt, igen súlyosan büntette azonban a kötelesség mulasztást. Ha a tűz gondatlan hanyagságból aludt el, az illető megkorbácsoltatott, ha nem volt erényes, halállal lakolt és pedig eredetileg kard által végeztetett ki, Tarquinius után pedig a campus sceleratusba falaztatott.

Mínthogy Rómában a nők mint férjeik szabad, befolyásos társai mind a magán, mind a nyilvános életben teljes szabadságot élveztek, oly szervezet, mint Athenében a hetáraké! nem jöhetett létre. Ha voltak is a mai demimondeokhoz hasonló nők, azok semmiféle szerepet nem vittek, sem hatalmat magukhoz nem ragadhattak, mint Aspasia és mások. Később, midőn a római társadalom mindinkább elzülött, a nők is követték amaz elkorcsosulást; minél inkább elpuhultak a férfiak, annál nagyobb és több befolyást ragadtak magukhoz a nők. Nincs nép, mely oly alakot tudna felmutatni, mint Lidia, Agrippina, Poppäa, Messalina; Néró és Caligula véres bosszúművét felülmulják e nők szörnyű tettei s itt igazat nyer azon állítás, hogyha a nő egyszer sülyed, akkor mélyebbre képes sülyedni mint a férfi. Mily nagy volt azonban a nők befolyása a vén Rómára jó és rossz irányban, azon morális tapasztalatra vezet, hogy a nő kecasei, gyöngédsége, szelleme és erényei igen nagy hatalommal bírnak a férfi felett, de sem az ő, sem az új-korban Rómában közvetlen részt nem vettek a nyilvános életben és jogosan sohasem voltak függetlenek.

A római jognál fogva, mely ős időktől fogva maig ugyszólván változatlan maradt, mint Justinian jogi könyvei mutatják, melyek ma is használatban vannak, a nőknek sohasem voltak önálló külön jogai, mint a melyeket férjével élvez; kivéve a zárdai életet. Hivatalviselésre képtelen és még a család körében is határozottan a férj jogos hatalma alatt áll, a leányok, sőt a fiu is az apa tekintélye alatt állanak, míg az anya kiskoru gyermekei felett sem bir jogos befolyással, például a vagyonkezelésnél. Az anya minden joga csupán az engedelmességre szorítkozik.

Mielőtt még a keresztény középkorra térünk, megfigyeljük, hogy milyen állást foglaltak el a nők a gallok és germánoknál.

IV.

A galloknál a nők ép oly különös tiszteletben álltak, mint a rómaiaknál s ép ugy joguk volt a szerzetesség legmagasabb fokára. Az istenek szent laka a legnagyobb hatalmat egyesíté, hol Taranis a dörgés képe mellett Bele a nap király, kit Cäsar Apollónak rajzol, és Arduina, ki a római Juno Vesta és Diana hatáskörét egyesíti, uralkodnak. A galloknál Arduina istennő tisztelete van a nőkre bizva, kik hasonló jogokkal bírnak mint a Vesta szüzek. A gall nők ép oly gyakran szerepelnek közbelépésük által s a történelem hasonló esetet hoz fel, melyben a nők két harczó fél között békét eszközöltek.

Mint a rómaiaknál, ugy itt is csupán morális volt

a nők befolyása, jogosan a férfiaknak teljesen alá voltak vetve és pedig olyannyira hogy e férj saját akaratához képest bánt velük.

Lényegesen különböztek a germán nők a galloktól, mert nemcsak moraliter, hanem jogilag is befolytak a nyilvános életbe; a germán nő a törvény szerént férjének egyenjogu társa volt, ő vezette önállóan a háztartást, parancsolt szolgálóinak, s a házi ügyekbe férjének nem volt szabad szólania; az ó-germán férfiak vadászat és harezolással foglalkoztak s lealacsonyítónak tartották a ház és családdal vesződni.

(Folyt. köv.)

Tört hang

— Aug. 38. —

esujtó, lázasztó napok —
Zsibbaszt, bénít ez izgalom;
Csoda-é, ha lantom árván,
Hangtatan függ ott a falon?

Pihenj is lant! nem bántalak,
— Ugy reszketnek most e kezek —
Más boldogabb időkre várj,
Ha tán, majdan nyugodt leszek.

Mert ha mostan illelnék,
Nem ömlengő, szelid panasz:
Órült lélek sikoltása,
Összhangtalan jaj lenne az.

Igmándi József.

— HAIVA. —

(Keleti rege.)

Méry után Bárdfi Sándor.

Egy sötét éjjel, úgy éjfél tájt Arzeb a híres indiai bölcs nagyszerűt álmodott; látni vélte, vagyis jobban mondva látta a halál istenét Rudrát. Ezen iszonyu isten a K a i l a c a palota kék kapuját nyitotta meg előtte, melynek drága kövektől ragyogó oszlopcsarnokai a M a n d a n a kertbe vezetnek, hol az örökifju bayaderek lakoznak. Siva a föld és ég leghatalmasabb istene így szólott hozzá:

Igazságos voltál Arzeb! ime megjutalmazlak, ezenel a Maldivák királyává nevezlek ki; tizenkét ezren vannak az arab öbölben, gyöngy és korál barlangocskákban laknak s minden barlangocskában egy királynő, ki oly szép, mint Lachmi az öröm istennője; én téged e tizenkétezer tündér urává teszek. Arzeb álmában arany lépcsőn az égből a földre sietett s nemsokára megtalálta a Maldivák országát. Gyönyörű, egy istenhez méltó hely, az azurkék tengerből számos apró sziget nézett ki, e szigeteken jázmin s aloe bokrok diszelegtek, míg a partokon fényes kagylók ragyogtak.

Midőn a bölcs a szigetek egyikén kikötött, látatlan karok elandalító énekeket zengedeztek.

Azon gyorsasággal, — mely csak az álomban léteznek — szállott Arzeb egyik szigetről a másikra s mindenütt kedves, a szívet elbájoló képeket látott. Itt egy rózsabokorból sötét fekete szemek ragyogtak felé. Ott kristálytisza patak partján tündérkét látott apró lábával a hullámokat csapkodva, amott illatos jázmin bokor alatt szendergett egy szőke királynő s ki győznie leirni a képeket, melyek a különben oly rideg bölcs lelkét gyönyörrel tölték el.

Különös tulajdona az álomnak, hogy nem ismer időt és távolságot. Arzebnek is, midőn hat órai álom után felebredt, úgy tűnt föl, mintha számos boldog évet töltött volna a tizenkétezer tündér társaságában, virágos réteken, koráll barlangokban.

Késő lévén, gyorsan felöltözött s a szép Haivához sietett, ki már várt reá.

„Nos! Arzeb! megadod nekem azt, mit tőled kértem s mit elhozni ígértél?”

„Kedves Haiva! a mit tőlem kértél: lehetetlenség, a mit én ígértem, az is lehetetlen.

„Oh mi szomorú hír — kiálta Haiva zokogva — oh mily szerencsétlen vagyok!”

„Siva nevére kérlek, édes Haivám, lelkem harmatja — szólta a megijedt Arzeb — ne essél még kétségbe! Este Sanalival, a bűvészzel találkozom, ki a természet minden titkát s minden indiai növény hatalmát ismeri, Sanali talán megtanít, miként teljesítem kívánságodat, elhoznám neked az arab öblöt egy gombostű fejében; de nem hiszem hogy sikert arassak.”

„A szerelem mindenható”; sohajta Haiva.

„Azt állítják” mormogá szomorúan Arzeb.

Este Arzeb fölkereste a bűvészt s mint illik, gazdag ajándékokat vitt neki. Ezután elmondá indiai szokás szerént utolsó álmát.

Sanali nyugodtan végig hallgatá az álmot.

„Mit gondolsz Arzeb — kérdé a bűvész — álmodban hány évet éltél a tizenkétezer királynő társaságában?”

„Azt hiszem legalább tizenkétezer esztendő”

„S mennyi ideig aludtál?”

„11 órától 5-ig; tehát 6 órát”

„Jól van — szólott Sanali — most mondd meg, mit kívánsz tőlem.

„Jó és bölcs bűvész — Kezdé Arzeb — szeretem Haivát s e kedves lény meghal, ha nem ajándékozom meg őt egy oly gombostűvel, melynek fejében az arab öböl látható. Tudod ez női szeszély! Oh a nők szeszélye hány boldog életet tett már tönkre! De így rendelte az istenség és Siva bölcs és hatalmas!”

„Gazdag ajándékokat hoztál nekem Arzeb s én nem leszek hálátlan,” mondá komoly arccal a bűvész.

„Mit?! — kiálta Arzeb — te adhatsz nekem oly csudás gombostűt, melylyel Haiva szeszélyét kielégíthetem?”

„Kétségkívül, s talán semmitem könnyebb”

Ekkor Sanali Mysora minden hegyeinél magasabb csucsra vezette Arzet, és szólott:

„Tekints le!“ Arzeb letekintett.

Lábainál látta a szép tojásdad alaku arab öblöt, felülete sima volt, mint a tükör és zöld, mint a zephir.

Ekkor Sanali öltönyéből egy arany gombostűt vett ki, melynek feje tojásdad alaku volt s így szólt a bölcshez: „Hazánk lakói egy nagy kincscsel bírnak, melyet képzelő tehetségnek nevezünk. Ez nem hagy semmit rendes alakjában, hanem mindent nagyit, vagy kissébbit; s ezt végtelen nagy vagy kis arányban teheti, hisz tudod, hogy a képzeteknek nincs határa.“

„Igaz“ mondá Arzeb.

„Olyan igaz — folytató Sanali — hogy te mult éjszaka pár óra alatt tizenkétezer évet éltél!

„Ugy van,] — mondá Arzeb.

„Most már te, ki magas tudományokkal, okos dolgokkal foglalkozol, tudni fogod, hogy ép oly lehetetlen hat óra alatt tizenkétezer évet élni, mint az arab öblöt e gombostűben látni.

„Igaz,“ — erősíté a bölcs. —

„Nos, de neked egyszerű képzelő tehetséged van, hisz indiai nap gyújtotta föl azt; nézd most az öblöt és ez arany gombostű fejét s most mondd meg, találás-e különbséget e két arány közt?“

„Nem, biz én!“

„Most kedves Arzeb, nincs egyéb hátra, mint ugyanezt elhítenni a szép Haivával.“

„Ez már nehezebb lesz!“ jegyzé meg a bölcs.

„Ne hidd! Cselekedjél utasításom szerint. Vedd magadhoz ezen gombostűt s midőn meglátogatod Havíát, mondd meg neki, hogy kezekben hozod az arab öblöt. A leány nevetni fog; de te légy komoly. Azután adj neki egy pár értékes gyémánt fülbevalót.“

„Jól van! aztán?“

„Aztán mondd meg neki, hogy olyan képzelő tehetsége van, mint a költőnek, ki a R a m a i a n á t írta.“

„Igen! e dicséret tetszeni fog neki!“

„Egy nőnek mindig tetszik a gyémánt és a dicséret.“

„Azt tudom.“

„Ezek után, Ezek után Arzeb, átadod neki az arany tűt, s meglásd tüstént azt fogja mondani, hogy látja az öbölben a vitorlázó hajókat.“

Arzeb meghajtá magát, átvevé a gombostűt, s hosszasan szemlélvén, szólt:

„Én részemről szentül hiszem, hogy két arab öböl létezik s hogy egyik itt van ujjaim között.“

Ekkor eltávozott s híven követé a bűvész parancsait.

Sanali igaz jós volt. A mit megjövendölt, beteljesült, Haiva megkapta a dicséretet s midőn kezébe vette a tűt, örömmel fölkiáltott:

„A nap maga másolta le az arab öblöt e gombostűre, hogy az én vágyamat kielégitse! Kedves Arzebem, megérdemled, hogy szeresselek!“

Én csak azt kívánom!“ — mondá Arzeb.

Haiva beváltá ígését; szerette Arzebet és boldogul élt.

Oh a képzelőtehetség egy lélek, egy élet, egy az ember álmaít rózsaszínűre festő tulvilági láng.

Nemzeti létünk érdekében.

(Egy kis veszély délkeleti Magyarországon.)

E sorok írója a „Hazánk s külföld“ cz. s egykor jó hírnek örvendett, ismeretterjesztő lapban már évekkel ezelőtt pengeté az eszmét, miszerént: előzzük, orvosoljuk meg a bajt, mely véreinket délkeleti Magyarországon enyészettel fenyegeti.

Azóta többen is felszólaltak e nagy érdekű tárgyban, maguknak tulajdonítva mind az eszmét, mind a kezdeményezés érdemét. Mit sem bánt egyeseknek ily értelmű fellépte, mert a cél, melyre törekednek, igen hazafias.

Vajh e néhány sorral honfitársaim érdeklődését nagyobb mérvűvé tehetném, a délkeleti Magyarországon hova-tovább eloláhosodó magyar lakosság annyira elkeserítő, szomorú ügye iránt.

A délkeleti Magyarországon lakó s történetileg is nevezetes magyar falvak közül sokban oláh nyelven üdvözlik most egymást. A mostan élő nemzedék emlékezetéből is kimosódott immár talán, hogy apja vagy nagyapja magyar származású volt volna.

A jelentékeny közegek, minők pl. a templomi ajtatos cselekmények, nevezetesb ünnepeken a vallásos és népies szertartások, halotti énekek, tánczok, dalok — a környező nemzetiségtől nagyobb mérvben hatván a környezett kisebbre — figyelmet, érdeklődést teremtettek ebben; az érdek szokássá, a szokás beleéléssé, ez meg erkölcsi hatássá lett s az eredmény az, hogy kivált a szegényebb magyar falvak eloláhosodtak.

Egy híres publiczista, kiről el lehet mondanom, hogy „latent in angulis Hungariae viri maximi,“ egy alkalommal sajnálkozva mondta e dologról, hogy „eme hódítások“ hazánkban épen nem viszonzosak. És bölcsen mondta, mivel a magyarosabb, vagy jobban mondva magyar vidékeken alig-alig találunk oly oláh falvat, mely teljesen kivetkőzött volna eredetiségéből, ősi jelleméből, de különösen nyelve használatából s kedveléséből.

A nemzetiségi újabb, de félszeg törekvések hatalmas képviselői nem fősvénykednek a „renegatu“**) czimezéssel s ez epithetonnal különösen azokat illetik, kik tudnak az elfogultságon, mely szerént „vallás határozna a nemzetiségben“ és e haza fiait, e hazát méltán birtokló magyar nemzet tagjaiul tekintik magukat szóval s tettel egyaránt.

Vagy illő-e megtagadni a nemzetet, melynek nevét e haza viseli? vagy illő-e megtagadni a hazát, melynek hirt, nevet a magyar nemzet adott?

A ki nem helyesli ez érzelmet s felfogást, az bujtogató, a honfiak közt keserves surlódásokra törekvő bujtogató. Ébren álmodozó, ki más hazában élni vél — évezred — szentesítette jogok daczára sóhajta a mulat, szidja képzelt szenvedéseinek okozóit s Róma világbirodalmáért sóhajtozik egy-pár szerencsétlen rajongó.

*) Nemzetiségét vagy vallását „megtagadott.“

Uton, utfélen alattomos rágalmaikat koholnak az oláh proletariusok; már a kis gyermek is hallja a magyarra szórt szidalmakat s figyelő tehetsége emlékeztet szilárdító érzelmbe megy át s kész a holta napjáig magyargyűlölő.

Lássunk csak egy parányi képet! Természetben magam szemléltem azt.

— Szerencsés jó estét, parintye!²⁾ — így köszönték be egy, az erdélyi határhoz igen közel eső oláh falu pópájához. (Pap.)

— Neked is, uram! — szól a pápa, ki éppen egy izmos bot füttykét ónoztatta a tűznél.

Adsz-e szállást Isten nevében, vagy pénzért? a hogy akarod; utas vagyok, messziről jövök. — E közben nagyon gyanusan tapogatta a botot. Mérgeesen tekintett rám, úgy látszott, magyaros szabású öltözetem nagyon bosszantotta.

— Mi az? Ugy látom, „czórán“ vagy.³⁾ Nem adhatok szállást, mert az emberek még kikergetnének a faluból.

— Mit gondolsz, parintye? — mentegetőzém, hát már mi felénk nem is laknának jó emberek?

— Hm, laknak, de még a rumunok is mind rene-gátok, bátei Dumnyező.⁴⁾ Azok is ránk jöttek 48-ban; csak úgy bántottak, mint a magyarok, az átkozottak. Hallod-e?⁵⁾

Az újhitű mormonoknál nagyobb kényelemmel láttak volna el bizonyára, mint minővel az én papom elhalmazott. Tünékeny derűtséget csak akkor tudtam arczára idézni, midőn vagy száz oláh rimet elpattog-tattam előtte... Csak a ruhámon botránkozott meg. Ki sem békült, míg kék czifrázatu „szumanját“ egekig nem dicsértem.⁶⁾

A vizsgáló szem előtt is alig feltűnő epocha ez, nemde? Hanem tanulságot merithetnek román honfiaink, hogy vajjon mit ér mások dicsőségének és ismeretlen helyeken nyiladozó síroknak kutatása.

Bocsásson meg e lapok szerkesztője, ha a könnye-debb kalandozásokkal zavarom meg e komoly irányu kis cikket, de olyakul tessék e kis kitéréseket venni, mint valamely képen a keretet, melynek szemlélete nélkül a kép maga talán nem is lenne annyira érdekes.

Mi, kik büszkélkedünk magunkat magyaroknak nevezni, alig évtizede, hogy e közjelenséget észrevesz-

²⁾ Parintye = atya, szülő, mely névvel a papot is megtisztelik.

³⁾ Czórán = országbeli, (t. i. magyarországbeli) ekként gonyolják a magyarhoni solidaris oláhokat s magyarokat egyaránt.

⁴⁾ Verje meg őket az Isten.

⁵⁾ Az oláh a legnagyobb megtiszteltetést is „tegezve“ adja s fogadja.

⁶⁾ A gör. kath. hitvalláson levő oláhok két részre oszolvák hazánkban: egyesültek (a kath. egyházzal) és nem egyesültek. Ez utóbbiak részén mai napság is felvesznek 3—4 elemi osztályt végzett tanítót a papi tudományok tanulására; régebben meg az egy oláh olvasáson kívül a theológiára fölvettnek semmi más ismerete sem volt, amint-hogy a tények itt-ott a jelenben is azt mutatják.

szük, — a nagy szavakat, a hűhót, a népek elámitását, az annak Eldorádót vagy Auracaniát ígérő proletariu-sok nagy számát; és kénytelen figyelmünk elvégre is az okot keresi, mely miatt a nemzetiségi viszonyok hazánkban ennyire fajultak.

Sok oláh helységben fölös számú, magyaros névvel bíró oláhok laknak, pl. Biharmegyében, Szombatság-községben, mely Belényeshez körül-belül 3 óra járásnyira fekszik, még Rédai nevű oláh emberre is akadtam a sok Balogh, Farkas, Veres, Juhász, stb nevek között.

Már hogy ezek a nevek csakugy vaktából ragadtak volna rájuk, nincs, aki elhitesse velem.

Jó lesz tünődnünk egykissé, hogy mért van ez így.

Vajjon a helylyel-közzel románok közé települt egyének családok száma letelepülésök alkalmával volt-e oly csekély, hogy erkölcsi súly folytán a románság közé olvadtak.

Vajjon a nemzeties, illetve népies ténykedések voltak-e a betelepültek kedélyére a magukénál is kedvezőbb benyomással?

Vajjon az övező műveltség tekintetében állott-e fönnebb (jaj, dehogyan állott!) és a körülövezett kisebb számú letelepülők a többiek előtt meghajolni voltak kénytelenek?...

Tekintve, hogy valami mégis van a dologban, az okok másutt keresendők. Bennünk, uraim s hölgyeim, kik mulasztásainkért mellünket verhetjük sirva, vezekelve.

Az alig feltűnő csekélységek időteltével nagy horderővel bírhatnak. Ma csak patakocska, később hajót emelő folyam.

A népeletnek vannak oly jelentékeny rugói, melyeket sokan eddig figyelmökre is alig méltattak. A népies, ünnepi és hagyományos szokások, énekek, dalok stb. A baj e szerény, de hatalmasan működő tényezőkben rejlik, az enyészettel fenyegető baj, melyet megorvosolni magyar kormányunknak még nem késő oly vidékeken, hol a magyar nép ősi jellegeiből nem vetkezett ki egészen, de különösen: hol nyelvét még nem feledte el.

Magyar-Csékén, (!) Biharmegyében pl. vegyest, katolikus magyarok és gör. egyesült oláhok laknak. E mezővároskában a kath. magyarok immár folyékonnyabban beszélnek oláhu, mint magyarul.

A magyar lakos gyermekségétől fogva hallja a a karácsonyi oláh kóringyákat (karácsonyi énekek,) táncdalokat, tánczokat stb. szívében kedvelő, rokonszenvező érzelem érlelődik, ha a megszokást és beletörődést így nevezhetjük, — beleéli magát a nagyobb látványosságú népies szokásokba, s elfeledi egykor, hogy ő melyik nemzetnek is a fia voltaképen.

A magukat honfiaknak vallók — vallomásuk szerint — a gyermekkori érzelmek befolyása alatt haladnak, a fogékony kebel elsajátította érzelmek a későbbkori tetteknek is irányadói. Amit a gyermek csodál és megszeret, a férfi tiszteli és kedveli azt.

Gyanítja-e az olvasó, hova vezet elmélkedésem?
A népnevelésre!

Ez az a csemete, mely terebélyes fává nő. Ez a legfőbb menedék, az ily elnemzetietlenedés veszélye ellen.

Tehetős hazafiaink, kik ily oláhoktól környezett falvakban laknak, vagy birtokosok s oly egyének, kik állásoknál fogva, valamely vegyesajku községben kegyuri méltóságot gyakorolnak, főpapok és nemesek tegyenek eleget ebbeli kötelmeknek.

A gyermekeinek csekély száma felett kesergő anya, a haza esdve kéri őket: teljesítsék kötelmeket!

Hazánkban a germanisatio volt terjesztői s az e célra megbízottak mennyi módot felhasználtak, mennyit áldoztak, — s nem eredménytelenül! — a németnyelv általánosíthatása alapján alakulható egységes osztrák birodalomért!... Aljas és alattomos módok, kincs- és hivatal-ígéret, erőszak- és szép reményekkel való kecségtetés, voltak a napi renden... A megerőltetésig tettek, áldoztak, a nép keserves verejtékét használták eszközüül, azét az elsigázott népét, mely — az intézmény természetes visszahatásaként — épen amiatt lett ellensége mindennek, ami — német...

Rájövünk tehát, hogy az erőszak semmit, a nemzetiségek lassu egymáshoz surlódásának meg nem akadályozása pedig épen fajunkra nézve, elijesztően sokat árt.

De ha áll az, hogy „nyelvében él a nemzet,“ akkor nemzeti nyelvünk megőrzése felett kell elmélkedniök az igaz hazafiaknak.

Egy módra most, sebtiben rámutatok.

A serdülő nemzedéknek nyelve megőrzésére nincs kínálkozóbb alkalma sehol olyan, mint az iskolában. Az ily elnemzetietlenedéssel fenyegető helyeken tehát buzgó tanítókat szeretne látni az ország, s ha mindjárt a kormánynak egy kevés áldozatába is kerülne az, a nagy cél miatt, melyre törnünk kell, készségesen meg kellene hozni azt, a haza és nemzetiségünk oltárára.

A népiskolák, kivált ily helyeken, nemzeti létünk gyarapításának bizományosai. A nemzet követelheti sorsának intézőitől, „hogy gyermekeiből igaz hazafiak képeztessenek.“

Voltam ily eloláhosodott helyeken több ízben. Egy alkalommal a magyarnak gunyolt iskolába is betekinttettem. A tanító épen az iskolában öltözködött. Ilyen forma párbeszéd keletkezett köztünk:

— Csak ez a pár gyermek unatkozik itt? Ennyi iskolaköteles gyermeket állíthat ki a magyar község?

— Még ez a kettő is sok — felelt léhán a tanító — hiszen ezek rumunok (oláhok), magyarul már csak úgy beszélnek, mintha ezt a nyelvet, kölesön vették volna.

— Tanítsa rá őket ön!

— Hja, én tanitanám, de mikor nincs, aki őket iskolába küldje, nincsenek tanszereink, kézi könyveink, papír, irka s t. eff. az iskolával senki sem gondol.

— Te sem — gondolám, mások sem, kik pedig nagyon-nagyon sokat tehetnének...

Vajjon ez a kis kép, mely nemzeti létünk veszélyét csak szerény kis keretben mutatja fel, nem kélt-

hetné-e fel hazánk nagyjaiban azt a gondolatot, hogy: Magyarország olyan drágaságot rejtő kis szigethez hasonlít, melyet ellenséges szándékkal körülkerítő hadihajók vizsgálnak és tanulmányoznak. E hadihajók a nemzeti állásunkat pusztulással fenyegető nemzeti-ségi áramlatok!

Oszzatok áldást homon nagyjai, hatalmasai!

Gondoljatok e nagyhorderejű ügyre, melyet eddig — kimondhatlan veszteségünkre — alig-alig vettünk észre!

Ember György.

Kusza gondolatok.

— Levél féle —

— — — nov. 9. 187**

Asszonyom!

Ma délután elgondolkodtam a világról — az életről — az emberekről — mindenről.

A kandallóban lobog a tűz s én vigasztalan bánatos tekintettel mélyedtem el a lángok szeszélyes játékába. A novemberi alkony már leszállt, s a csöndet nem zavarta egyéb, mint az óra egyhangu ketyegése, mely oly álmosan haladt, mint egy óriási lomha csiga, mindegyre azt hangoztatván: „Mindörökké — soha többé.“ Ösmeri ön asszonyom Longfellow e refrainnel végződő gyönyörű költeményét? Ugy-e nem; — hisz ön csak a német költőket szereti, (mily fátum, hogy magyar poétának születtem, s hogy egyáltalában ez a malheuros mesterseg juta osztályrészemül!) de én ösmerem s most oly fájó hurokat rezgetett meg keblemben az óra egyhangu tik-takja.

Mi is az élet? Egy örökös szenvedés — egy örök válás; ha boldogok vagyunk pár napig, évekig tartó szenvedésekkel kell azt megvásárolni, s mi a világ? Egy színház, melynek nagy maestrója az uristen, mint elhetetlen bábokat mozgatja előre hátra az embereket. Ad nekik szívet, hogy érezzék, a mit játszanak; ad lelket, hogy szenvedjenek. Oh! asszonyom! mily igazságtalan az ég! Mi öröme telik abban, benünket nyomorult férgeket küzdeni, kínlódni, vergődni s végre elbukni látni — mert ki nem bukik el a küzdelemben, melyet az étellel, — e lelkünket telhetetlen Molochként benyelő zsarnokkal — folytatnunk kell. Mily boldog az, a kinek szíve megszünik verni, lelke érezni — a ki ott nyugszik, a honnét nincs többé visszatérés.

S az emberek tudják, mi nyomorult s e m m i az egész lét, tudják hogy nem egyéb, mint egy hosszú vendégszereplés, melyre ama nagy maestro küld bennünket tudtunk és akaratunk ellenére s mégis mit tesznek, — mintha örökké tartó lenne, harcolnak, fáradnak, — gyölködnek, marják egymást; az a boldog, ki felebarátjára legtöbb mocskot szór, a ki legtöbb sebet vág lelkén, s csak akkor nyugszik meg, mikor az a mocskból már ki nem látszik, mikor elvérzik a sok fájó sebben. Ilyen furcsa visszás komédia az élet! Van-e még hozzá kedve asszonyom? Lássá volt idő, mikor én ábrándozni, légvá-

rakat alkotni tudtam, — mikor még nem győződtem meg az emberi nem hitványságáról, mikor még élni szerettem. Gyermekek valék akkoron. Most, mióta érzem — tudom, hogy nincs e nyomorult faj előtt semmi szent, semmi magasztos, a mit sárba gázolni átallana, azóta gyűlölöm őket s undorodom az élettől. Kedves mosolygó szép asszony, — ne nehezteljen, hogy ily sötét pessimismusba estem vissza, de lássa, előttem e világ ismét olysötét, mióta elhagyám önt, s az a fény, mi szép szemeiből felem villant a búcsú pillanatban, volt az utolsó sugár, mi életem felhős egen átragyogott. — Most messze vagyok öntől, nem látom szép szemei világát, — a nap leszállt s homály fűdi el a láthatárt.

Mikor fogom ismét látni, megfogja-e emlékemet őrizni addig?

Mindennap, mit öntől távol töltök, egy hosszú százada a fájdalomnak — a soha nem muló keservnek, melyre nincs orvosság, nincs feledés, melyre gyógybalsamot sem távolság — sem idő nem adhatnak soha. Ég vele —

Hive

— — y Sándor.

Némely kárpátaljai nép életmódja — s sajátos szokásairól.

(Leírás.)

Boldogok, kik a világ eseményei előtt zárva tartják házaik ajtóját; szerencsések, kiket nem érdekel a fegyverek zaja s az ágyuk bömbölő moraja úgy, mint Thalia papjainak megragadó játéka, a vagy az irodalom művészet és ipar pezsgő forrása. — Tudják hogy élnek, tudják hogy ez örökös küzdésű zarándok élet terén küzdenek, fáradnak, de az élet rendeltetésének végcélja ellőttök gordiusi csomó, melyet (ketté vágni) megoldani még egy II-dik N. Sándornak sem sikerülne. — Hihetnők, hogy hazánk földjén nem léteznek az emberi nem ily mostoha fiai, hogy ezek hazáját a zord Sziberiában kell keresnünk, s ime, ha utunk az ős Kárpátok felé visz, feltaláljuk a helyet, melyre mi sajnálkozással vetnők tekintetünket, de melyet az ott lakók a szeretet s a megelégedés öröm-érzetével bírnak. — Meredek hegyormok melyeken az ér nefelejtsei a mi nyarunk derekán hullatják szirmaikat, alant örökzöld fenyvesek, eserje s nyárfákban bővelkedő erdőségek, majd kies völgyek, melyek nem annyira a lakók használatának, mint az erdők vadjai tanyájául rendelvük.

Lenézve a tetőről kis viskók tűnnek fel, majd elszórva, majd egymáshoz nagyon közel állva. — Ezeket a szénégetők tanyájának vélnők, avagy a világtól elvonuló emberek buvó-helyének, kik azért jöttek ide, hogy az élet keserűségének gyümöleseit ne izleljék, s ime ha beléphetünk, a megfelelőes a boldogság netovábbja ütötte fel tanyáját. — Egy szegletben látjuk a szarvasmarhát, egynehány juh, kecske s efféléket, míg egy más oldalon a ház sokszor kilencz, tiz lakóját összezsufolva, kiket a füst annyira barnákká tesz, hogy arcbőrük természetes színét veszti, miután a tüzelés-

nél felszálló füstnek kibúvó nemengedtetik, ez a szobába tódulva, könnyebb lévén, a levegőnél felemelkedik s egy burkolatot képez a lakók fejei fölött. — A család ura a legidősebb családtag, rendelkezvén a lakók mindegyikével, ezeknek majd a szigor hangján osztja parancsait, majd a szeretet mámorával hajlik szeretettjei keblére. — A munkai idény türehető, mivel a lakók a fölművelés s a baromtenyésztés gyakorlatával elfoglalva lévén, azok csak éjre, ezek a tél közeledtére jönnek megülni a közös lakomát. — Az öregeknek a házak őrizetét tartják fel, míg a fiatalság serege a tarlók, rétek s erdőben hallatja monoton danáját. — Nem törődnek a költő-szónok ama rendszabályával: „a dal harmóniás szavakba öntése a gondolatá érlelt érzeménynek.“ — Midőn a nap arany sugarai bucsu csókot hintenek a határra, s az est szürkületje pírulva fut a közeledő éj komor tekintetétől, ok is haza indulnak, hol nyugalomra hajtják munkatört testöket. — A foglalkozás eme rendje összefüggő láncolatban foly az idő repülésével. — De nézzük, vajjon a természet álmai alatt, azok szellemi élete is szunnyadozik-e? Nem, sőt ha valaha ekkor ösmerhető fel a nép gondolkodási, s cselekvési módjának minősége. — Ezeknek a föld ölnyi vastag hóleple, a ragadozó vadaknak majdnem a tüzhelyezi tódulása nincs akadályára ok összegyűlve társalognak, itt ott a közötök felmerülő obsitoson, ki elbeszéli, mily csodás dolgok szemtanuja volt a nagy Muszkaországban, a dicső Alföldön, jóllehet fekvésöket sem tudja, feszült figyelemmel függnek. — De itt az örömműp jön a farsang. — A ház feje körülnézvén családtagjain, egy az Ámor lánczát elviselni képes katonafián akadt meg szeme, ki apjának pírulva mondja el Vulya avagy Kászavali* egybekelésének óhaját. — A falu két koros asszonya követségi szerepre kéréstven, a választott lakásának ablaka alá jönnek, melyen kiszólitják az érdemes gazdasszonyt, s kölesönös üdvözlések után, neki az eresz alatt adják elő küldetésökökát, kimielőtt beszolitaná őket a szobába, tisztelet ütlegekkel örvendezteti meg, — Az érdemteljes leány miként uj harmatban fürdött rózsaszál, vagy a Kárpátok első napsugára esalta hóvirága, áll a követek előtt, kiknek őszintén kell feltárnia szive érzelmeit. — A követség dalolva indul hirt adni az eljárás sikeréről, s messziről hallgatja az öröm és a kétely változatoságában töprenkedő völegény a dallam áriáját, melyből levonja a czél sikerültét. — Most a völegény s két koros férfiú indul a menyasszony házához, az előbbinek azonban a kapu előtt kell várakoznia addig, míg egyik társa jelt ad a bejövetelre, — Most történik a tulajdonképeni jegyváltás; az ara egy törülőt hoz elő, egyik végét ő, másikát a völegény tartva kezében, egymáskörül többször megfordulnak, mely szertartás után fenyőcsokrot tesznek a völegény kalapjához. — Hetek mulva a menyegző nagy napján a menyasszony piros czipőt visel, melyből előbb kedvesének vizet kell innia a szeretet zálogául, a völegény fekete gubájáról,

*) Legdivatosabb női keresztnevek.

melyet csak ő visel ez alkalommal, ösmerhető fel. A násznép esketésre megyen tartózkodva minden italtól, a násznagy kivételével, kinek becsipve kell a menetet vezetni.

Különös, hogy a esketési szertartás folyama alatt a menyasszony minden módon igyekszik a vőlegény ballábára lépni, magának a nálunk ugynevezett papucskormányt biztosítandó. — Ennek végeztével indulnak a közös lakomát megülni a menyasszony házához, a násznagy botot tart kezében, kalapjához zabkalászt tesz, ezt letéve, amazt fölemelve jelt ad a hallgatásra, s a mennyire, lehetséges magasztalja a vőlegény dicsó tetteit. Egy ily felköszöntésre kíváncsi lévén meghalgattam, s azt az eredetihez híven közölhetem: Ő katona volt, ő Talián országában, olyan várost látott mely a vízen van építve, s a házak tetőit nem látni; ő látta azt a hegyet, melyből az ördögök ásókkal hánják ki a tüzet, ő megállította az ágyugolyót tenyerével sat. — A lakoma véget érven, az arát uj lakására szállítják, kinek nem az ajtón, de az ablakon kell bemenni, hogy biztosítsa a ház körüli uralmát; egyszer azonban azon esetről értesültem, hogy az ifju asszony az ablakba szorult, s helyzetét csak a fűrészt tehetette szabaddá. — A bevezetés után, egyre folyáftáncz és vivalom, míg a násznagy a dolgot bevégeztnek declarálja s az ifju pár egy testté lesz boldog megleléssel. — Valóban felkiálthatunk a költővel:

Nem kér chinai pamlagot,
Sem márvány palotát
A megleléssel.

B . . . y Gyula.

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irtá: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

„Ottan“ válaszolt a másik nem kis zavar nélkül, „tulajdonképen ott nem lakik senki, csak egyetemi barátom, Werkheim báró.“

„Ah ugy, felelt Fanny oly hangon, mely sohajnak tetszett, miközben hevesen becsapta a könyvet s oly gyorsan eltolta magától, mintha kezét égette volna meg. — Ah, az a Werkheim báró!“

„D hát mi bajván azzal a Werkheim báróval?“

E kérdésre az illető nem adott választ, de átkiáltott végre madame Strammer pamlagja szögletéből — a fiatal pár a nyitott ablaknál ült, melyen át májusi szellők lengedeztek, — „az a Werkheim báró nem az ön társaságához való, vöm uram! Igen könnyelmű fiatal ember, a mint a legjobb kavé-forrásból tudom.“

Aztán eltelt az est további része unalmasan, szokás szerint. Fanny duzzogott kissé, amit sajátságos kérdésekkel szokott volt nyilvánítani, melyeket éles viszonyválaszokkal maga intézett el. Oly átkozott kérdés- és válaszjáték ez, mely alatt az illetőnek ugy

rémlik, mintha zúgó fogaskerék közé jutott volna, midőn a legokosabb, fejfájást vagy olyasmit ürügyül adva, oly hirtelen, amennyire csak lehetséges, visszavonulni.

Ezt tette doktor Düring is, talán negyed órával hamarabb, mint máskor; de ami ez esetben nem volt helyén, ez által épen nem altatta el az egyszer felébredt gyanut.

* * *

Másnap doktor Düring, miután beteget látogatása után hazajött, kissé gondolkozóbban, mint máskor, toilette-et csinált. Igen, minthogy már régen érezte annak a szükségét, hogy kissé megjavítsa haját, egy e szakban működő művészhez ment, aki nemcsak nyakig látta el, hanem bajszát is oly hegyesre kente ki: hogy megrémült az orvos. Jegyesének komoly vonásaira gondolva, t. i. hahogy ily vállalkozó külsővel látták ez volna őt.

Igen, vállalkozó külsővel, ez volt a helyes elnevezés s e fogalomból még rugékony járásában is volt valami látható s azon modorban is, melylyel botját kezében mozgatta.

Igy ért a herczeg-utczai 14. számú házhoz. Alig csengetett, már ajtót nyitott neki egy csinos szobaleány, mi őt némileg csodálatra birta, s csaknem jobban szeretne volna barátja erkölcsi érdekében is, ha egy öreg, dörmögő inas látta volna el ezt a hivatalt. De követte a csinos szolgáló-leányt, aki, midőn Werkheim báró után tudakozódott, barátságosan bókolt, s elkalauzolta egy hátul fekvő elegans salonba, melynek nyitott szárnyajtója egy kicsiny, de kellemes berendezésű illatos kertbe vezetett.

„A nagyságos ur sziveskedjék pillanatra helyet foglalni,“ mondá a csinos szobaleány s azután eltűnt, de ajánlá a nagyságos urnak, hogy nézzen egykissé körül a salonban, s noha ez volt már nem egy gazdag és fényüzéssel kiállított szobában, de még ilyenben nem, mely ennyi finom eleganciát s amellet oly finom izlést tanusított volna; föltűnt neki, hogy itt a legényélet külmázának teljes hiányát vette észre, jobbára minden, mintegy nőiesen gondoskodó kéz által látszott a tökélyt elérni.

Épen elfordult a kerttől, hogy egy kis, Stoneway műterméből való zongorát vegyen szemügyre, mely nyitva állott, s melynek párkányán kóták feküdtek, ezek mellett balra egy hatalmas ibolyacsokor, jobbra finom batiszt-kendő midőn egyszerre háta mögött azt a neszt halotta, mit a francziák frou-frou-nak neveznek, s mi női ruháktól ered, ha kótáblakon vagy a parquetten vonszoltatnak végig.

Meglepvé fordult meg, s a meglepés határtalan bämullattá fokozódott, midőn a kertajtó előtti lépcsőn, mintegy berámázva az üde zöld növényektől, melyek közt egyes napsugarak játszadoztak, egy fiatal hölgyet látott maga előtt állani, egyszerű fehér ruhába öltözve, mely szoroson testére simulva, szintén oly finom, mint keces alakját tisztán mutatta.

(Folyt. köv.)

*

A tükről.

— Ajánlva a „Déliháb“ t. olvasónőinek. —

Századunkat méltán nevezik a gyilkoló eszközök századának, mert valóban nem volt kor, midőn annyi furfangos gép létezett volna a magunk és embertársaink életének kioltására, mint ép most. Sőt napjainkban már nemcsak a férfiak kezei vannak tele mindenféle romboló szerszámmal, hanem még a nők gyengéd kacsói is fölfegyverezvék; s habár nem oly durva módon, mint midőn nekünk egyéves önkéntes korunkban kezünkbe nyomják a szuronyos puskát, de azért ki vitatná el, hogy az ollók, a tóllkések, a tűk különböző nemei, melyeket a fehér kis ujjaeskák oly ügyesen forgatnak, mind csak finomabb kiadásai a mi szuró-vágó eszközeinknek? S ha kötetekre menő munkák lehetnek szentelve a Werndl-puskáknak, az Uchatius ágyuknak, mért ne emlékeznénk meg e pár hasábon hölgyeink áldásosan működő egyik fegyverneméről: a tükről?

A számos faj közül mindenesetre első helyet érdemel a varrótű, mint azon egyszerű kis eszköz, mely ügyes kezekben oly sok hasznos, nélkülözhetlen dolgot képes létrehozni. Varró tűvel van a nők keze fölfegyverezve, midőn ama szép fehérneműket készítik, melyeket mi, férfiak, csak elnyúni tudunk; varrótűvel himez a fiatal leányka monogramokat a kendők sarkaira s gyakran e monogramok nem is az ő nevének kezdő betűiből állanak, hanem talán egy öt érdeklő ifjuéiból... S im ebből láthatjuk, hogy a varrótű nemcsak hasznos, de szép dolgokra is képes, hogy nemcsak a prózai, hanem a költői élet szolgálatában is áll. Ez utóbbi állítás bebizonyítására legyen szabad pár kis kép felhozni az életből.

Irma kisasszony az ablaknál ül, szorgalmasan dolgozva valami finomabb kivarrás-félén, midőn nagy robajjal nyílik az ajtó, s azon Aladár ur lép be e szavakkal: „Ah ép legjobbkor jövök. Képzeld csak, mily szerencsétlenség történt velem! Sétálni indulok s midőn be akarom gombolni a keztyümet, a gomb leszakad. Mivel pedig a begombolatlan keztyű végtelenül geniroz, azért igen

lekötelezne, ha pár perczre sziveskednék abban hagyni varrását s megorvosolná az én beteg keztyümet.“ Irma mosolyogva tesz eleget óhajának, pedig ha látta volna, hogy Aladár a kapu alatt készakarva szakítja le a gombot, csakhogy alkalma nyíljék a látogatásra! No de talán ez esetben sem haragudott volna, mert bizony ő sem egészen közönyös Aladár iránt, mint ezt a varrótű kétségtelesen elárulja. Hogyan a varrótű? Igen is ez, még pedig a következő érdekes módon: a nagynéni sehogy se tudja elgondolni, hogy Irma, kinek oly jó szemei vannak, miért tűz be néha oly sokáig? Ő — már t. i. a nagynéni — több mint 50 éves, és mégis azonnal behúzza a czérnát, holott e fiatal leánynak némelykor 5 percz is szükséges erre. S a mi még csudálatosabb, nemcsak este felé, hanem fényes nappal is, midőn az ablaknál ül! Szegény jó nagynéni, hisz épen az a baj, hogy Irma az ablak felé fordítja a tűt, midőn behuzni akar; a „véletlen“ úgy hozza magával, hogy ugyanakkor menjen arra Aladár is, csoda-e tehát, hogy ő a tű foka helyett Aladár füleit, szemeit, ajkát szóval az egész esinos ifjut látja, s ha a betűzés csak akkor sikerül, midőn a kis Adonis már eltűnt a láthatárról? — E példából okulva, vigyázzanak tehát a mamák leányaikra, ha azok nem tudják gyorsan a czérnát s tübe fűzni.

A varrótűhöz nagyság- és alakra nézve leginkább hasonló a gombostű, bár rendeltetése meglehetősen eltérő amazétól; mert míg az előbbi a czérna, selyem vagy átalán valami fonál-féle társaságában a szövetek szétvált vagy szétválasztott részeinek tartós összefüggést kölesönöz, addig a szerény gombostű csak ideiglenes összefoglalására szolgál a nevezett részeknek. S bár mint ilyen, nagy alkalmazást is talál a szabásoknál, minták összeállításánál: mindamellét a szerep, mely néki jutott, korántsem oly fontos, mint előbbi rokonáé. Annál nagyobb hivatás jutott azonban neki a házas élet budgetjében. Avagy mely férj nem ismeri a kiadások azon rovatát, mely „gombostűpénz“ ezim alatt fordul elő s mely egyesíti magában mindazon apróbb kiadásokat, melyek, fájdalom! a mai divatos világban némely helyen többre

mennek mint a háztartás szükségleteire fordított összegek. Maga az elnevezés eredetét onnan vette, mert a gombostűk keletkezésük korában igen drágák voltak, úgy hogy megszerzésükre külön kiadási rovatot kelle nyitni, mely más czélokra egész mostanig fenmaradt, sok férjem-uram erszényének nem csekély bajára.

A kötöttü foglalja el a tük fajai közt a harmadik helyet, azaz hogy csak azért tettük azt a harmadik helyre, mert nem lehet valamennyinek az elsőség pálmáját adni, bár ez által semmit sem akarunk érdemükből levonni és azt hiszszük, hogy a ki méltányolni tudja egy ügyesen elkészített harisnya előnyeit, az nem is fog elismerésének nyilvánításában fukarkodni a kötöttü iránt. De még más tekintetben is kiváló hely illeti meg azokat, mit a következő aristotelesi okoskodás által akarunk bizonyítani: ha kötöttük nem volnának, kötés sem volna, ha kötés nem volna, nem is csevegheznének oly jó izüin a hölgyek s nem szöhetnének azokat az ártatlan kis plelykákat, a színpadi intrikumok e mulatságos változatait. Csakugyan ha egy harisnyát phonograph utján beszédessé lehetne tenni, az tudna ám csak nekünk sok mindenféle titkos történetkét elmesélni, melyeket megkötötése alatt hallott. Mert valóban a nőknél a kötés a bizalmas társalgás, szórakozás oly nélkülözhetlen eszközét képezi, mint nálunk férfiaknál a pipa. Csakhogy míg mi a dohányzás által költjük a pénzt, rontjuk a levegőt s mindenk felett bosszantjuk vele a hölgyeket, addig ők a kötés által hasznot hajtanak s így némileg ellensúlyozzák az általunk a trafiknak hozott áldozatokat, de nem magasztalom továbbá a kötöttüket, mert félek, hogy nagyon is magamra, illetőleg általán a férfiakra kell olvasnom az igazságot.

A tük egy új s nem kevésbé fontos szerepet játszó légiója az előbbiből származtatható le; ha ugyanis a kötöttü közepén megmelegítve, meggörbitjük, létrejön a hajtü, a nők frisurájának e nélkülözhetlen kelléke. Mert mi tartaná másképp össze a temérdek sok czopfot, chinont, einlagot, ha nem e görbe szerszámok? Csakhogy az a kérdés, hasznos dolgot tesznek-e ezzel? Szép- és czélszerű-é eme toronymagasságig emelt hajtömeg, mely hölgyeink fején ingadoz? Nem szép, nem czélszerű, mert természetellenes. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a nők is oly egyszerű hajviseletet hordjanak, mint mi, férfiak, mert a

nők hivatva vannak természettől nyert kellemeiket mesterségesen is kifejteni s az által a nemes izlést terjeszteni, de nem szabad szem elől tévesztelnünk, hogy a természetesség határait tullépve, a tulzás terére jutunk, a mely pedig mindig rút. Azért a hajtük működését nem lehet oly elismerésben részesitnünk, mint előbb felsorolt társaikét, legalább addig nem, míg zsarnoki uralmok az által nem lesz alkotmányos kormányvá, hogy hölgyeink kevesebbet használjanak el belőlük, mi a hajdiszek magasságának üdvös csökkenését vonná maga után.

Meg kellene még emlékezni a horgoló, himző és még előttem tán ismeretlen tüfajokról, de mivel az ezek által készített munkák sokkal finomabbak, semhogy azokat mi, férfiak, illetékesen megítélhetnők, azért ezek működésének méltatását szakavatott női tollnak kell hagynom. Én pedig azon ohajjal fejezem be ismertetésemet, vajha továbbra is oly szorgalommal működne a nők fegyverei: a tük, és némileg ellensúlyozná azon pusztításokat, melyeket a férfiak fegyverei: a kard, a szurony, fájdalom! még napjainkban is véghez visznek.

Kosztolányi Árpád.

Debreczeni színház.

(W. G.) Szombaton, nov. 9-én és 10-én **Kornevilli harangok**. Operette 3 felv. Zenéjét szerzé Planquette Róbert. E zenemű középfaj az opera s operette között, szerzőjének Párisban dicsősséget és palotákat szerzett. Meséjét máskor közöljük. Zenéje sajátzerű, hangszerelése a leglágyabb, az egész szebbnél-szebb keringők sorozatából áll. Valamint Párist, Budapestet, úgy Debreczen műértő közönségét is meghódította nemcsak, de még a karzatnak is birja magas tetszését. Nyilvay, Mándokyné, Traversz, Szatmáry Árpád ez operettben a főszereplők. Nov. 11. **Dóra**. Ezen ötfelvonásos színmű, czimszerepét Törökné alakítá szokott hű- és természetességgel. Mellett Mándoky jeleskedett, kinek Maurillac szerepeinek egyik legjobbjá. Nov. 12. harmadszor adatott: **Kornevilli harangok**, minden tekintetben teljes sikerrel és vannak, kik azt állítják ez operette színpadunkon jobban adatik elő, mint a budapesti népszínház deszkáin. Ha e véleményt nem irjuk is alá fölértlenül, annyit mindenesetre bárkinek is el kell ismernie, hogy a debreczeni színész-egyesület operette személyzetéhez szerencsét kívánhatunk magunknak. Nov. 13-án először került színre **A kancsuka hazafában** című 3 felvonásos színmű. Ebben Foltényiné s Mándoki remekeltek. Nov. 14-én **Fokról-fokra**.

Eletkép de nem magyaros, s ez visszatetsző e darabban elannyira, hogy magyar ember azt bármily kitünő előadás mellett sem élvezheti szíve szerént. Ma nov. 15-én este a harczterőről hazatérő vitézeink tiszteletére bérlet-szünetben a **Rokkant huszárt** fogják előadni és Mándoky a consortium igazgatója 100 darab tisztelet-jegyet bocsátott a 39-ik ezred hazatérő tartalékosai rendelkezésére. Éljen!

K Ü L F Ö L D.

— **A czár** kinyilatkoztatta, hogy a berlini szerződés által Oroszországra háramló kötelezettségek teljesítését fognak. — **Suvaloff** gr. londoni orosz nagykövete, ki orosz birodalmi alkancellárnak van kiszemelve, jelenleg Budapesten tartózkodik fontos politikai küldetésben. — **A görög kamrák** föl fognak oszlattatni és Komunduros reméli, hogy az új választások folytán Törökországot támadó politikája győzni fog. — **Persia** sakja Sir Ali, afgán emir javára bele fog avatkozni az angol-afgán viszályba. — **Franziaországnak** nincs deficítje, sőt pénzügyei annyira virágzóak, hogy az ontoprenkedik a köztársasági párt: az adót szállítsa-e le avagy az állam jövedelem fölöslegét beruházásokra fordítsa-e. — **Bismark** hg. Berlinből Friedrichsruheba tért vissza pihenni. — **A bolgár forradalom** mohamedán ellenforradalmat idézett elő. — **Napoleon** hg. Párisban új republikanus lapot indít meg „Eclair ur” czímmel.

Helyi tárogató.

— **A 39-ik ezred tartalékosai** közül az első szálitmány (6—700 ember) ma d. u. a 1/2 4 órai vonattal érkezik városunkba. Az érkezők részint debreczeni születésű fiúk, részint a közel vidékekre valók. A hős fiúk iránt, kik Boszniában az idő viszontagságaival és az ellenséggel egyaránt férfiasan küzdöttek meg — városszerte nagy az érdekltség. Maga Debreczen városának tegnapi bizottsági közgyűlése is egyhangulag elhatározta Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester indítványára, hogy kedves vendégeiül tekintsi a messze földről érkezőket s az indóháznál megvendégelteti őket. Legyenek üdvözölve!

Gróf Zichy Géza író és zongoraművész Párisból, a hol a sajtó, főuri világ s közönség részéről művészi zongorajátéka következtében a legnagyobb kitüntetésekben részesült — visszatért hazájába s tegnap városunkban időzvéen, színházunkat is meglátogatta.

— **Katonai áthelyezés.** Városunkat az újabb áthelyezési ezredparans néhány általánosan ismert és kedvelt lovagias közöshadseregbeli tisztől fosztja meg. Igy Ferenczy Pál kapitány az 50-ik ezredhez, Pidia G. kapitány a 62-ik ezredhez, Kukulj K. hadnagy az

51-ik ezredhez helyeztettek át. Hann Hugó kapitány **Zeiller Ede** és Radezky László főhadnagyk s Alt Alajos, hadnagy a 39-ik ezred törzséhez osztattak be és az ezred ujonczáival még e hóban rendeltetésük helyáta távoznak városunkból.

Kiadói üzenet.

— **Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy az elmúlt és a f. évnegyedre vonatkozó előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.**

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Bérlet Pénteken, 1878. Nov. 15-én Szünet.

A debreczeni színész-egyesület által adatik:

A ROKKANT HUSZÁR,

vagy:

A HÁLA ÜNNEPE.

Népszimű dalokkal és tánczczal, 2 felvonásban; írta Szentpétery Zs. zenéjét Szerdahelyi József.

Holnap, szombaton bérletfolyamban:

A KORNEVILLI HARANGOK.

Legújabb operette.

Legközelebb színre kerülend itt először:

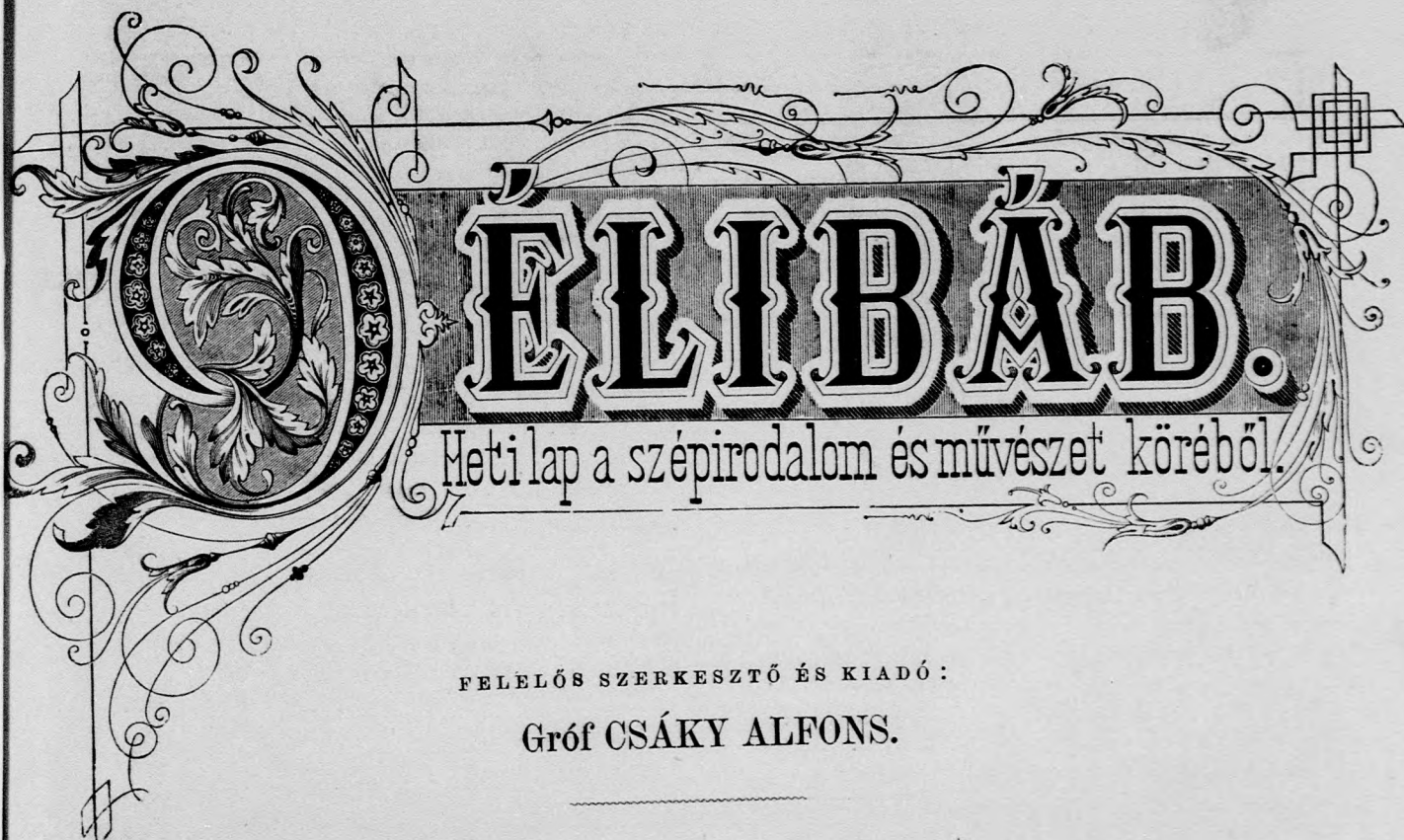
MAGYAR FIUK BOSZNIÁBAN.

Legújabb látványos szimű csataképekkel 7 képben. Írta Palotay Andor.

TARTALOM: 1. Nem merek rád nézni folyton. (költ.) Rudnyánszky Gyulától. — 2. A divathölgy. (Épületes történet.) Hang Ferencz. — 3. A nők a műveltség és jogtörténetben. Scossa Dezső. — 4. Tört hang. (költ.) Igmándy József. — 5. Haiva. (Keleti rege.) Bárdfi Sándor. — 6. Nemzeti létünk érdekében. Ember György. — 7. Kusza gondolatok. y. S. — 8. Némely kárpátaljai nép életmódja s sajtóságos szokásairól. (Leírás.) B. Gyulától. — 9. Hamis játék. Hackländer. ford. Aradi József. — 10. Tárcza: A túkról. Kosztolányi Árpád. — 11. Színházi szemle. — 12. Külföld. — 13. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkalány. Számrejtvény. — Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet.

Laptulajdonosok: Gróf CSAKY ALFONS es DENG I JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utcza 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

November.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orsz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD				
					kél. o. p.	nyug. o. p.	kél. o. p.	nyug. o. p.			
16 Szombat	Ödön püspök	Ödön, Ottmár	4 Joanik	20 S. Ch.-Sar.	7	7	4	22	10	5	este
17 Vasárn.	B. assz. olt.	Anián	5 Galakteon	21 Ariel	7	9	4	21	11	23	0 50
18 Hétfő	Jenő, Jolán	Jenő, Odo	6 Pál püsp.	22 [gör. által	7	11	4	19	regg	1	11
19 Kedd	Magy. Erzsébet	Erzsébet	7 33 vértanu	23 Templ. fert.	7	12	4	18	0	41	1 29
20 Szerda	Bódog hitv.	Bódog	8 Mihály főangy.	24 Arnon	7	13	4	17	2	21	49
21 Csütört.	B. Assz. avattatása	Ilma	9 Onesip	25	7	15	4	16	3	25	2 12
22 Péntek	Cziczelle	Cziczelle	10 Erastus	29	7	16	4	15	4	50	2 37

SAKKTALÁNY.

K y-tól.

(Lóugrás szerint megfejtendő.)

re	tégy	uj	let	ő	hi	tél	geb
Menj	tél:	tőd	lam	szer	bé	lé	zám
is	sze	be	már	meg	Hoz	de	tet
*So	én	Ró	el	e	egy	nem	be;
gyom.	szen	se	det	dolj	Vesz	lej	Ha
ve	ted	Nem	gé	fe	tom;	lel	si
fáj	ha	én	gon	te	ne	jem;	Tes
az	lem,	ér	ki	fe	ted	ra	ked

SZÁMREJTVÉNY.

Gyöngyikétől.

- 47, 2, 16, 44, 12. Csodáljuk és imádjuk őt,
Ki a szegényt, a szenvedőt
A csüggedésben el nem hagyja,
Ki mindnyájunknak édes atyja.
- 37, 5, 26. Élvezni szép virágait
És türni buját megtanít
Mindenkit az a gondolat,
Hogy ez oly gyorsan elhalad!
- 17, 18, 24, 32. 1. Ez hoz fájdalmat, örömet,
Pénzt, csókot, gyászshirt, könyveket;
De nem gondol mosolylyal, könnyyel,
Hoz és visz egyenlő közönnyel.
- 39, 27, 20, 22, 3. Nincs hű magyar, ki ezt szeretné,
Aki bizalmát ebbe vetné;
Orozva tört ránk . . . tudhatod,
Bár, meg nem mondom, hogy ki volt?
- 6, 36, 34. Ezt mérgeged fölkarvarja benned,
Ha elfogy jószágos türelmed.
- 38, 20, 7, 40. Hiába akgatod magadra,
Ha nem tied, nincs semmi haszna;

Hiuságod és gögöd bármi nagy:

Megismerünk hangodról, hogy ki vagy?

43, 42, 2. Király vagyok, szálllok merészen;
A legmagasb sziklán van fészkem.

4, 29, 8, 30. A légben, a viharban,
A földben és a napban

Ezt láthatod; ebből eredve, minden
Ezt hirdeti a világegyetemben.

41, 18, 43, 21, 23, 19. Kétértelmű volt mindig Delphiben;
De mégis hittek szent igéiben.

33, 11, 45, 27, 37, 13. A vadászok ősapja ez volt;
Mindig járt-kelt, mindig esatangolt.

10, 14, 45, 13, 26, 46, 39, 33, 13, 1. Jaj neked, hogyha utólér,
Minden titkodhoz odafér;

Hirtelen befutja a várost, a falut
S mire a te füledbe jut:

A valónál százszor többet mond;
A ki rá hallgat: bolond!

22, 25, 31, 35. Kék, zöld, vörös vagy fekete:

Mindegy! — hamis tekintete;
Százszor megöl, százszor feltámaszt,
Gyötör s hizelgéssel eláraszt.

9, 28, 43, 26. A gyermek áhitattal elhiszi,
A mit ez mond, valóságnak veszi,
S azalatt öt karjain a dajka
Édes álomba ringatja.

1—47. Petőfi mondta; de mindenki érzi,

Tagadni a király se merészi,
A koldusok ezzel boldogok lehetnek,
A hű lány szive is e miatt reped meg.

Megfejtési határidő nov. 21-dike.

A „Délibáb“ 44-ik számában közlött sakk-talány
érteménye a következő:

Erzsébet királyné ő felsége!

A számrejtvény“ pedig „Könyvtár.“

Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg.

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevében:
Duró János; Győry Zsuzsika, Nemes Ilonka, az első éves papnövendékek Ungvárt, Friedland Berta, Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Her.

czeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánássy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroška, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Wéber Gyula, Sárközi Ida, Kaizler Katalin, Guszman Robert.

A szerkesztő üzenetei.

Sz. F. Helyben. Önből soha sem lesz poéta.

V. S. Budapest. Köszönet a küldöttekért; a rajzot várom.

Sch. H. Budapest. Az ígért kéziratot mégsem kaptam meg.

R. A. Budapest. Azonnal felhasználtam, mint látja; új darabokat kérek.

R. F. Leobersdorf. „Az ördög barátsága“ bíráló bizottság kezében van.

B. Adolf. Munkálkodásának folytatását várom; fogadja üdvözetemet

B. Gy. Nyitrán. 300 példány kell; a jövő számhoz melléklek; a mostanítól elkésett, a mi tőlem kitelik, mindent el fogok követni, hogy vállalatát siker koronázza.

„Privac anyó“ „Z-n. Saroltához“ Rettenetes két rozsz vers.

S. E. „Mért szenvedek?“ a hazafiui bú a főséges érzelmek és eszménk fogalomkörébe tartozik, nem szárny próbálgatóknak való tárgy.

M. E. Ungvárt. „Távolból“ Érzélgés és köznapi kifejezések keveréke. „Álom előtt“ Álmos állapotban írta, — nemde?

Cs. Márton. Budapest. Borzalmásoknak egész meztelenségükben való elbeszélése még nem ballada. Tanácslom maradjon, a prózánál.

T. I. Budapest. Ön és a muzsa oly távol estek egymástól, mint Jeruzsálem és Makó.

Szf. „Temetőben“ Bevált a papirkosárba.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatékán vagyunk, fölkérjük azon t. munkatársakat és munkatársnőket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni sziveskedjenek.

V e g y e s.

— Egy párisi gazdag pástétomsütő, ki egyébként hű és korlátolt eszű volt, mezei jószágán egy pompás családi sirbortot építtetett. Midőn készen volt, így irt távol levő fiaihoz: „Végre, kedves gyermekeim, végre be van fejezve építése a mi pompás nyukhelyünknek. Remélem, mindannyian ott fogunk az örök nyugalomra térni, ha az Isten éltet bennünket.“

— **Majom a szószeiken.** Normandiában egyik községnek lelkésze Nyugot-Indiából, tengerészfivérével egy majmot kapott ajándékba. A majom nemsokára annyira ragaszkodott gazdájához, hogy valahányszor távozott, mindig jól el kellett zárni, nehogy utána menjen. A fürgé állat azonban egyszer módot talált a

kiszabadulásra, s urát a templomba követte, a nélkül, hogy az észrevette volna. Midőn a lelkész a szószeikre ment, a majom oda is követte. Háta mögé áll, s minden mozdulatait utánozta. A hivek látták, de a lelkész nem tudott róla semmit, s megbotránkozva vett észre, hogy a hallgatóság alig bírja visszatartani nevetését. Folytatta tovább beszédét, s ingerültségében még jobban mozgatta kezét; a majom hasonlóképen. Végre a lelkész figyelmeztették, hogy tekintsen hátra. Ekkor látta a botrány okát. Miután pedig a majmot nem lehetett könnyű szereivel eltávolítani, a lelkész kénytelen volt abban hagyni beszéde záradékát. Most már jobban örzi pajkos állatát.

— **Olesó ebéd.** Egy ur kényelmesen ebédelt barátjaival egy szállodában. — Hirtelen fölkiált: „Kole-rám van!“ — A vendégek mind fölugranak, rögtön bérkocsit hozatnak, a beteget bele helyezik, barátja utána szökik s a kocsit gyorsan tova robog. A vendéglős és a vendégek, kik a bérkocsit megfizették, csak később vették észre, hogy bolonddá tették őket.

— **Tessék utána csinálni,** Diána grófnő szép asszony és nem tud hazudni.

Már tuljárt a harminczon, mikor valamelyik barátjának az az ügyetlen ötlete tamadt, hogy megkérdezze tőle, hány éves?

— E kérdés engem nagy zavarba hoz — mondja Diána — mert az egész világ tudja, hogy B. asszony, Z. asszony és én együtt voltunk gyermekek, együtt nőtünk föl. Ha már most én önnek a koromat megmondom, az annyi, mint elárulni az övéket. Rám nézve ez tökéletes mindegy, de ok talán zokon vennék. Hanem kérdezze meg őket-e tárgyban.

Szükségtelen mondanunk, hogy Diána nagyon jól tudja, hogy Z. és B. asszonyok hasonló esetekben szivesen vallják magukat öt-hat évvel ifjabbaknak. És Diána nem mondta meg az igazat, anélkül hogy hazudott volna.

Hogyan ebédel a sah. Nasr-Eddin sah, a keletiek szokása szerint korán fekszik le, — nem ágyba ugyan, mert a keletiek a földön fekszenek, — de korán is kel föl, hogy a nap fölkeltével végezhesse imáját. A reggeli órákat a háremben tölti; 9 óra felé a birunba megy, vagyis a külügyi osztályba, és értekezik a nagyvezérrel a folyó ügyekről. Ezután körutat tesz a terjedelmes kertben nagy kísérettel, melyben az advari orvos is benne van. Otthon egyszerű ruhában jár a sah. Néha a birunban reggeliz, nagyon édes théat, kétszersültet és friss sajtot. Ebédig igen sok süteményt és édeséget eszik. Az ebédnek nincs sem meghatározott ideje, sem helye. Ott teritnek, a hol épen van a sah, és akkor a mikor parancsolja. A parancsot a kamarás kapja meg, ez tovább adja a komornyiknak, ez az apródnak, ez a futárnak, és így tovább, míg végre néha meg is feledkeznek róla, és új parancsra van szükség. A konyha távoli részében van a terjedelmes palotának; de mert hogy a keletiek rendszeren hideg ételeket esznek, nem nagy bajt okoz a mulasztás. A sültet azonban az ebédülő közelében készítik; nyílt tűzhelyen és nyárson, néha maga a sah forgatja az ezüst nyársat.

Kályha, mint házasság-közvetítő. Épen most egy esztendeje történt. Egy „szobaur“ úgy találta, hogy a meglehetősen zord időjárás mellett nélkülözhetetlen szobájában a kályha. A háziasszony, illetőleg kisasszonyhoz fordult tehát. A kisasszony — egy 18 éves hajadon — egyszermind a ház tulajdonosnője volt. A kályha így tulajdonképpen a kisasszony gondnokát érdekelte volna, de mint előzékeny háztulajdonosnő, azt hitte, hogy őt is érdekelheti — nos igen, hisz olyan derék, kedves uri ember volt, hogy szükkeblőség lett volna egy igazságos kérelmet megtagadni. Amint egy szemközt ülve megbeszéltek a kályha-kérdést, mindketten valami meleget éreztek szívükben. És azután majd mindennap látták egymást. Eleinte mindenfeléről fecsegték, később személyes kézszoritások következtek, míg végre az ügy oly simán lett elintézve, mint talán még soha sem valamely ügy háztulajdonosnő és lakó közt. A szobaur nemcsak a kályhát, de a háztulajdonosnő kezét is megkapta, s rövid idő alatt boldog pár lettek. Így közvetített házasságot — egy kályha.

Ponson du Terail sajátságos eljárást követett, hogy regényeinek számos személyei mindig elevenen legyenek szemei előtt és azokat egymással össze ne téveszsze. Midőn irt, asztalán nagyszámu szép bábuk állottak, mindegyik oly öltözékben, mint a regényben szereplő egyéniségek. Ha új személy lép föl, az inas új bábút tett az asztalra. És ha a szerzőnek tetszik valakit megöletni, a bábót nem viteti el, hanem ugyanazon a helyen lefektették hogy meg ne feledkezzék felőle, s illő alkalommal az olvasó emlékébe visszahívhatta.

Helyes számítás. Hétfőn reggel egy segéd megkérte előljáróját, engedné meg neki, hogy 48 óráig családi ügyekben elmaradhasson, s az engedélyt megnyerte. A fiatal ember azonban egész héten felé se ment az irodának, csak a következő hétfőn, — „Hogy van az, — kiált a főnök haraggal, — hogy ön az egész héten kimaradt?“ — Ön engedélyt adott — viszonzá emez. — „Csak 48 órát engedtem önnek, nem pedig hat napot.“ — „Bocsásson meg ön, — felelé a fiatal ember; én épen annyit vettem igénybe, mennyit ön engedett; mi 8 óráig dolgozunk naponkint, és 6-szor 8 nyegyvennyolez óra. — Az éji idő és más órákra tálán csak nem kell engedélyt kérnem, miután ilyenkor nem vagyok kötelezve.“ Ezután bizonyára pontosan meg fogják határozni, mennyi ideig maradhat el a segéd főnöke beleegyezésével.

— **Bismarck hg vallásossága.** A doctor Busch Móricztól legújában megjelent ily című művében: „Bismarck gróf és emberei a Franciaország elleni háboru idején,“ Bismarck hgnek Kattal folytatott párbeszéde is befoglaltatik. Többi között így nyilatkozott: Hogy egy nyilatkozatott hitben való megnyugvás nélkül miként lehessen egy istent hinni, ki csak a jót akarja, miként lehessen teljesíttetni a kötelmet többiek által is magunkéit betöltetni, mindenkinek meghagyni a maga tulajdonát — valóban föl nem foghatom. Ha istenben nem biznám, földi uraságokra mit sem adnék. Ha nem

hinném azt, hogy isten által a német nemzet nagyra van hivatva, rögtön abban hagynám államférfiai tevékenységemet; hiszen előkelős gazdagvagyok. Pogányok között élek. Adjatok mellém oly férfit, kinek hite oly élő, mint az enyém s tüstént átadom neki hivatalomat. Midőn mindenre Katt azt mondá, hogy hiszen az ókori jelelesek hit nélkül is önmegtagadók voltak — s hazafia s nagy tetteket hajtottak végre — Bismarck azt válaszolá: Azok nem ismerték, csak sejtették az istenbeni hitet; mi ismerjük, annál kevésbé szabad azt utunkból félrehárítani.

— **Felsült interwiwer.** A hercegovinai küldöttség Budapestre érkeztekor történt. Egy szemfüles — német — zszurnaliszta, nagyszerű tudósítást készülve írni az „ünnepélyes fogadtatásról s a vendégek személyeiről, felhasználta minden szláv tudományát, hogy a barátságosan mosolygó jövevényekből valamilyen adatot kipréseljen. — Nem sokra ment, mert nem igen értették meg tót beszédét — De amótt van egy intelligens képű fiatal ember, gondolá magában a reporter, s rögtön megfogta magának az európaiasan öltözött, s merészen kunkorodó orrt és pirost fezt viselő hercegovcot. Ez bizonyosan tud franciául vagy németül — „Nyászte fránciszku? — Parlez-vous francais?“ kérdi tőle a reporter. — „Nyeznám“ feleli amaz tiszta tót nyelven. — A reporter kezében reszketni kezd a hirtelen előrántott plajbász és papiros. — „Znás nyemecki — Sprechn Sie deutsch?“ kérdi most hűledezve tőle. — „Ja ich spreche Alles.“ — Tyhü! gondolja magában a reporter, ez roppant tudós egy hercegovca. — „Wie heissen Sie?“ — „Ich heiss Adolf Koh n,“ felelé a kérdezett a kétségbevonhatatlanabb sémita accentussal. — „De le g a l á b b Mosztárba való?“ kérdi ismét az utolsó szalmaszába kapaszkodó ujságíró. — „Ott sem voltam sohasem; hanem Konstantinápolyban már voltam!“ — A reporter széttépi az üresen maradt papirost s szidja a hercegovnak vélt pesti zsidó fiut kegyetlenül — mialatt az interwiewoltatástól ekként megmenekült vendégek már messze robogtak a váciuton befelé.

— **Bosznia Herczogovina** erdőségeiről írja a „Boszn. Corr.“: Bosznia és Herczogovina legnagyobb részét erdőség borítja. Pontos becslés szerint a tulajdonképi Boszniában (a Krajnával együtt) van 400 négyszög mérföld erdő, ezenkívül 25 négyszög mérföld terméketlen föld részben bozóttal benöve; mivelés alatt álló föld és legelő van 360 négyszög mérföld. Herczogovinában az erdőségek 40 négyszög mérföldet foglalnak el, a terméketlen bozótos föld 98 négyszög mérföld; a mivelés alatt álló föld és legelő 65 négyszög mérföld. Az egész mivelés alatt álló föld a két tartományban tehát 425 négyszög mérföldet tesz 440 négyszög mérföld erdőséggel és 123 négyszög mérföld terméketlen földdel szemben. A novibazári kerület ebbe nincs bele számítva.